

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Лого: СОВЕТ НА ЕВРОПА
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ЧЕТВРТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ÖZGÜR GÜNDEM ПРОТИВ ТУРЦИЈА

(бр. на жалба 23144/93)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУРГ

16 Март 2000

Во случајот на *Özgür Gündem* (*Озгур Гундем) против Турција,

Европскиот суд за Човекови Права (Четврти Оддел), заседавајќи како Совет составен од:

Г-дин М. PELLONPÄÄ (* М. ПЕЛОНПА), *ПРЕТСЕДАТЕЛ*,

Г-дин G. RESS (*Г. РЕС),

Г-дин А. PASTOR RIDRUEJO (* А. ПАСТОР РИДРУЕХО)

Г-дин L. CAFLISCH (*Л. КАФЛИШ),

Г-дин J. MAKARCZYK (*Ц. МАКАРЗИК)

Г-дин V. BUTKEVIČIUS (*В.БУТКЕВИЧ), *СУДИИ*,

Г-дин F. GÖLCÜKLÜ (*Ф.ГОЛЦУКЛУ) АД ХОК *СУДИЈА*,

и Г-дин V. BERGER(*В. БЕРГЕР), *СЕКРЕТАР НА ОДДЕЛОТ*,

Расправајќи на затворена седница на 10 Ноември 1999 година и 3 Февруари 2000,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на последно споменатиот датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот беше доставен до Судот од страна на Европската комисија за човекови права ("Комисијата") на 8 март 1999 година, во период од три месеци утврдени од страна на поранешните членови 32 § 1 и 47 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи ("Конвенцијата"). Инициран со жалба (бр. 23144/93) против Република Турција, поднесена до Комисијата според поранешниот член 25 од страна на тројца турски државјани, Gurbetelli Ersöz (*Гурбетели Ерсоз), Fahri Ferda Çetin (*Фахри Ферда Четин) и Yaşar Kaş (*Јашар Каја), и Ülker Basın ve Yayıncılık Sanayi Ticaret Ltd, компанија со седиште во Истанбул, на 9 декември 1993 година.

Забелешка на преведувач: Терминот во заградата означен со ѕвездичка означува појаснување на зборот пред него или обратно. Пр. *Özgür Gündem* (*Озгур Гундем)

Првите два подносителa беа, по редослед, одговорен уредник и асистент на одговорен уредник на весникот Озгур Гундем а третиот и четвртиот подносител беа сопственици. Комисијата подоцна одлучи да не продолжи со испитување на пријавата што се однесува на првиот жалител, бидејќи таа починала во 1997 година.

Жалбата се однесуваше на наводите на кандидатите дека имало договорен и обмислен напад на нивната слобода на изразување преку кампања чии таргет биле новинари и други инволвирани во Озгур Гундем. Кандидатите се потпраа на членовите 10 и 14 од Конвенцијата и на член 1 од Протокол бр 1.

Комисијата ја прогласи претставката за допуштена на 20 октомври 1995 година. Во својот извештај од 29 октомври 1998 година (поранешен член 31 од Конвенцијата), изрази мислење дека имало повреда на членот 10 (едногласно), дека немало повреда на член 14 (петнаесет гласови наспроти два) и дека не е потребно да се испита поединечно дали имало повреда на член 1 од Протокол бр 1 (едногласно)¹.

2. Од денот на стапување во сила на Протоколот 11 од Конвенцијата на 1 ноември 1998 година, а во согласност со одредбите на член 5 § 4 прочитани заедно со Правилата 100 § 1 и 24 § 6 од Деловникот на Судот, панелот на Големиот судски совет одлучи на 31 март 1999 година, случајот да биде прегледан од страна на Советот, конституиран во рамките на еден од деловите на Судот.

3. Во согласност со член 52 § 1, Претседателот на Судот, г-дин L. Wildhaber (*Л. Вилдхабер), го додели случајот на Четвртиот Оддел. Советот конституиран во рамките на тој оддел го вклучи *ex officio* г-дин R. Türmen (*Р. Турмен), судијата избран од страна на Турција (член 27 § 2 од Конвенцијата и член 26 § 1 (а)), и г-дин Пелонпа, Претседател на Оддел (член 26 § 1 (а)). Другите членови назначени од страна на второспоменатиот за комплетирање на Советот беа г-дин Рес, г-дин А.Пастор Ридруехо, г-дин Л. Кафлиш, г-дин Ј. Макарзик и г-ѓа N. Vajić (*Н. Вајич) (член 26 § 1 (б)).

4. На 1 Јуни, 1999 г-дин Турмен се повлече од седницата во Советот (член 28). Турската Влада ("Владата") соодветно го назначи г-дин Ф. Голцуклу да заседава како *ад хок* судија (член 27 § 2 од Конвенцијата и Правило 29 § 1).

5. На 13 јули 1999 година, Советот одлучи да одржи расправа.

6. Врз основа на член 59 § 3 Претседателот на Советот ги покани странките да достават белешки за прашањата покренати во претставката. Секретарот ги прими белешките на подносителите и на Владата на 5 и 20 октомври 1999, соодветно.

7. Во согласност со одлуката на Советот, сослушувањето се одржа во јавност во зградата на Човекови Права, Стразбур, на 10 ноември 1999 година.

¹. Забелешка од Секретаријатот. Извештајот е достапен во Секретаријатот.

Пред Судот се појавија:

а) *За Владата*

Г-дин М. ÖZMEN, (*ОЗМЕН)

КО-ЗАСТАПНИК,

Г-дин F. POLAT,(*ПОЛАТ)

Г-дин F. ÇALIŞKAN(*ЧАЛИШКАН)

Г-ѓа М. GÜLSEN,(*ГУЛЕН)

Г-дин E. GENEL, (* ГЕНЕЛ)

Г-дин F. GÜNEY, (* ГУНЕЈ)

Г-дин С. AYDIN, (*АЈДИН)

СОВЕТНИЦИ;

б) *За подносителите*

Г-дин W. BOWRING, (* В. БОВРИНГ),

АДВОКАТ,

Г-дин K. YILDIZ, (*К. ЈИЛДИЗ),

СОВЕТНИК.

Судот ги сослуша обраќањата на г-дин Бовринг и Г-дин Озмен.

8. На 3 февруари 2000 година г-ѓа Вајич, која не беше во можност да земе учество во понатамошното разгледување на случајот, беше заменета од страна на г-дин В. Буткевич (член 26 § 1 (в)).

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИТЕ НА СЛУЧАЈОТ

9. Озгур Гундем беше дневен весник со главна канцеларија во Истанбул. Беше на турски јазик со проценет национален тираж до 45.000 копии и дополнителен неодреден меѓународен тираж. Тука е приклучен и неговиот претходник, неделникот *Yeni Ülke* (*Јени Улке), кој беше објавуван во периодот меѓу 1990 и 1992 година. Озгур Гундем беше објавуван од 30 мај 1992 до април 1994 година. Потоа тој беше наследен од друг весник, *Ozgur Ülke*(*Озгур Улке).

10. Случајот се однесува на наводите на подносителите дека Озгур Гундем бил предмет на сериозни напади и малтретирање што придонеле до неговото затворање и за кои турските власти се директно или индиректно одговорни.

А. Инциденти на насилство и закани против Озгур Гундем и лицата поврзани со него

11. Подносителите доставија детални поднесоци до Комисијата, набројувајќи ги нападите направени врз новинарите, дистрибутерите и други лица поврзани со весникот (види ставови 32-34 од извештајот на Комисијата). Владата, во нивните поднесоци до Комисијата, негираше дека некои од овие напади се случиле (види ставови 43-62 од извештајот на Комисијата). Во нивните поднесоци до Судот, ниту една страна не даде било каков коментар на наодите на Комисијата (види ставови 141-42 од извештајот на Комисијата).

12. Следниве инциденти не се оспорувани.

Седум лица поврзани со Озгур Гундем беа убиени во околности првично сметани за убиства од страна на "непознати сторители": (1) Yahya Orhan (*Јахја Орхан), новинар убиен на 31 јули 1992 година; (2) Hüseyin Deniz (* Хусеин Дениз), член на персоналот на Озгур Гундем, убиен на 8 август 1992 година; (3) Musa Anter (*Муса Антер), редовен колумнист во Озгур Гундем, убиен на 20 септември 1992 година; (4) Hafız Akdemir (*Хафиз Акдемир), член на персоналот на Озгур Гундем, убиен на 8 јуни 1992 година; (5) Kemal Kılıç (*Кемал Килиќ), претставникот на Şanlıurfa (*Санлиурфа) на Озгур Гундем, убиен на 18 февруари 1993 година (барање бр. 22492/93 поднесено од страна на Кемал Килиќ во врска со наводна одговорност на државата за ова убиството е во тек пред Судот - види извештај на Комисијата од 23 октомври 1998 година.), (6) Cengiz Altun(*Ченгиз Алтун), известувач на Јени Улке, убиен на 24 февруари 1992 година; (7) Ferhat Tere (*Ферхат Тепе), дописник на Bitlis (*Битлис) за Озгур Гундем, киднапиран на 28 јули 1993 година и пронајден мртов на 4 август 1993 година.

Следниве напади се случиле: (1) на 16 ноември 1992 година подметнат пожар во киоск на Kadir Saka во Diyarbakır(*Дијарбакир), (2) вооружен напад врз продавачот на весници Eşref Yaşa (*Есреф Јаса) на 15 Јануари 1993 година во Дијарбакир; (3) вооружен напад на продавачот на весници Naşim Yaşa(*Хасим Јаса), на 15 Јуни 1993 во Дијарбакир (овој инцидент и нападот врз Есреф Јаса биле предмет на жалба во согласност со Конвенцијата - види Јаса против Турција пресуда од 2 септември 1998 година, *Извештаи за Пресуди и Одлуки* 1998-IV), (4) Септември 26, 1993, Mehmet Balamir (*Мехмет Баламир), дете што разнесува весници, беше нападнато со нож во Дијарбакир, додека го продавал Озгур Гундем; (5) во 1993 година, во Ergani, момчиња што го продавале весникот биле нападнати од лице вооружено со нож; (6) подметнат пожар врз продавач на весници во Mazıdağı; (7) во Bingöl, на 17 ноември 1992 година, во пожар го уништија автомобилот на продавач на весници; (8) во Yüksekova, октомври 1993 година, експлозија на бомба оштети продавач на весници; (9) експлозија на бомба во канцеларијата на наследникот на весникот, Озгур Улке на 2 декември 1994 година во Истанбул, при што загина еден вработен, а осумнаесет лица беа повредени.

13. Подносителите навеле голем број на други инциденти (подметнување пожари, напади и закани на продавачите на весници, дистрибутерите и момчињата кои разнесувале весници) за кои Владата изјави дека или не се случиле или не добиле никаква информација за нив или пак жалба (види ставови 32 - 34 и 43-62 од извештајот на Комисијата). Тие, исто така се осврнаа на исчезнувањето на новинарот Ayşel Malkaç(*Ајсел Малкач) на 7 август 1993 година и на задржувањето и малтретирањето на

голем број на новинари, од кои еден, Salih Tekin (*Салих Текин), по неговата жалба до Стразбур, бил подложен на нечовечко и понижувачко постапување додека бил во притвор (види став 37 од извештајот на Комисијата и на Tekin против Турција пресуда од 9 јуни 1998 година, Извештаи 1998-IV, стр 1517-1518, § § 53-54).

14. Подносителите, и други кои делуваа во име на весникот и неговите вработени, обрнаа внимание на бројни петиции до властите во врска со заканите и нападите што тие тврдат дека се случиле. Овие се наведени во извештајот на Комисијата (став 35) и вклучуваат писма од подносителот Јашар Каја до гувернерот за вонредна состојба во регионот, министерот за внатрешни работи, на премиерот и заменик-премиерот, информирајќи ги за нападите и барајќи да се отворат истраги и да се превземат мерки за заштита. На голем број од овие писма немало одговор.

15. Лица од весникот пишувале жалби за специфични напади, инциденти и закани за кои Владата изјавила дека нема добиено никаква информација или пак жалба, вклучувајќи ги и нападите врз деца кои го дистрибуирале весникот во Дијарбакир во текот на 1993 година, смртта на продавачот на весници Zülküf Akkaşa (*Зулкуф Акаја) во Дијарбакир на 27 септември 1993 година и напади врз дистрибутери од страна на лица со секири за месо, исто така во Дијарбакир, во септември 1993 година (види став 35 (с) од извештајот на Комисијата). Писмено барање за заштитни мерки напишано на 24 декември 1992 до гувернерот на Санлиурфа од страна на лица кои се вклучени во весникот во Санлиурфа, беше одбиено набрзо откако новинарот Кемал Килиќ беше убиен на 18 февруари 1993 година (види став 35 (л) од извештајот на Комисијата).

16. По барањето за безбедносни мерки примено од страна на полицијата во Дијарбакир на 2 декември 1993 година, полицијата ги придружувала вработените на двете компании кои се занимаваат со дистрибуција на весници од границата на провинцијата Санлиурфа до дистрибутивните продавници. Исто така биле превземени мерки во однос на испораките на весникот од продавниците до продавачите на весници. Владата поднесе до Комисијата дека не биле примени други барања за заштита. По експлозијата во канцеларијата на Озгур Улке на 2 декември 1994 година по барање на сопственикот, мерки на безбедност, вклучувајќи и патролирање, биле спроведени од страна на властите.

Б. Операција на пребарување и апсење во просториите на Озгур Гундем во Истанбул

17. На 10 декември 1993 година, полицијата извршила пребарување во канцеларијата на Озгур Гундем во Истанбул. За време на операцијата, тие ги притвориле присутните во зградата (107 лица, вклучувајќи го и подносителот Гурбетели Ерсоз и Фахри Ферда Четин) и ги заплениле сите документи и архиви.

18. Во два пребарувани и заплени документа со датум 10 Декември, 1993 стои дека полицијата пронашла два пиштола, муниција, две вреќи за спиење и дваесет и пет гас маски. Во понатамошен пребаруван и заплени документ од 10 декември 1993 година, се наведува дека следните предмети биле пронајдени: фотографии (описани како се чуваат во коверти со етикета "ПКК терористичка организација"), даночен прием со печат со името ERNK (крило на работничката партија на Курдистан (ПКК)) од 400.000.000 турски лири (trl), најден во бирото на подносителот Јашар Каја, како и бројни печатени и рачно напишани документи, вклучувајќи една статија на Абдула Оцалан. Документ од 24 декември 1993 година, потпишан од страна на јавниот обвинител од судот за национална безбедност во Истанбул, ги набројува следните материјал како заплени: во запечатено

плико идентификација на Музафер Улуташ убиен во Сирнак во март 1993, во запечатена кутија 1350 инекции, една машина за пишување, една видео-касета и една аудио-касета, и четириесет книги пронајдени во куќата на кандидатот Фахри Ферда Четин. Како резултат на овие мерки, објавувањето на весникот беше нарушено два дена.

19. Во обвинението од 5 април 1994 година, пријави се поднесени против уредникот Гурбетели Ерсоз, Фахри Ферда Четин, Јашар Каја, менаџерот Али Риза Халис и шест други, наведувајќи дека тие биле членови на ПКК, го помагале ПКК и ширеле пропагандни во негова корист. Владата изјави дека Гурбетели Ерсоз и Али Риза Халис биле осудени за помагање и поттикнување на ПКК, со пресудата на судот за национална безбедност во Истанбул бр. 5 на 12 декември 1996 година. Гурбетели Ерсоз претходно била осудена за вмешаност во ПКК во или околу крајот на декември 1990 година и била пуштена од затвор во 1992 година.

В. Обвиненија во врска со изданијата на Озгур Гундем

20. Бројни обвиненија се поднесени против весникот (вклучувајќи го и релевантниот уредник, подносителот на барањето Јашар Каја како сопственик и издавач, и авторите на оспорените членови), тврдејќи дека биле извршени прекршоци со објавувањето на разни статии. Обвиненијата резултираа со многу осудувања, донесување на пресуди, наметнување на парични казни и затворски казни и наредби за конфискација на изданија на весникот и наредби за затворање на весникот во период од три дена до еден месец.

Обвиненијата беа ставени под одредбите за прекршоци, меѓу другото, објавување на материјал кој ја навредува или понижува турската нација, Републиката или специфични службеници или власти, материјал кој поттикнува чувства на омраза и непријателство врз основа на раса, регион на потекло или класа, како и материјали кои шират сепаратистичка пропаганда, откривање на имињата на службените лица кои се вклучени во борбата против тероризмот или известување на декларации на терористичките организации (види "Релевантно домашно законодавство" подолу).

21. На 3 Јули 1993 година Озгур Гундем објави соопштение за печат најавувајќи дека весникот бил обвинет за прекршоци, кои, кумулативно, беа казниви со парична казна во висина од 8 617 441 000 трл и затворски казни кои се движат од 155 години и 9 месеци па се до 493 години и 4 месеци.

22. Во текот на еден период од шеесет и осум дена во 1993 година, беше наредено да се одземе четириесет и едно издание на весникот. Наредби за затворање беа издадени во дваесет случаи, три за период од еден месец, петнаесет за период од петнаесет дена и две за десет дена.

23. Подносителите понатаму изјавија, и тоа не беа оспорени од страна на Владата, дека имало обвиненија во однос на 486 од 580 изданија на весникот и дека, во согласност со пресудата на домашните судови, подносителот на барањето Јашар Каја е казнет со 35 милијарди трл, додека новинарите и уредниците заедно имале воведено казни со вкупна вредност од 147 години затвор и парични казни кои достигнуваат до 21 милијарда трл.

Д. Материјал пред Комисијата

1. Домашни судски постапки

24. Двете страни обезбедија до Комисијата копии на пресуди и одлуки од страна на судовите кои се однесуваат на постапките покренати во однос на весникот. Овие вклучуваат 112 обвиненија донесени меѓу 1992 и 1994 година. Детали за статии во изданија и пресуди донесени во дваесет и еден случај се сумирани во извештајот на Комисијата (став 161-237).

2. Извештајот *Susurluk*

25. Подносителите и претставија на Комисијата копија од т.н. "Susurluk извештај"¹, произведен по барање на премиерот од страна на г-дин Kutlu Savaş, (*Кутлу Савас), заменик-претседател на Одборот на инспектори во канцеларијата на Премиерот. По добивањето на извештајот во јануари 1998 година, премиерот го направи достапен за јавноста, иако единаесет страници и одредени анекси се затаени.

26. Воведот наведува дека извештајот не бил врз основа на судска истрага и не претставува официјален истражен извештај. Тој бил наменет за информативни цели и наводно само да опише некои настани кои биле забележани главно во југо-источниот дел на Турција и кои имале тенденција да го потврдат постоењето на незаконски зделки меѓу политички личности, владини институции и тајни групи.

27. Во извештајот се анализира една серија на настани, како што се убиства извршени под наредба, убиства на познати личности или поддржувачи на Курдите и обмислени дела од страна на група на "информатори" кои наводно и служат на државата, и заклучува дека постои врска меѓу борбата за искоренување на тероризмот во регионот и подземните односи кои се формирани како резултат на тоа, особено во сферата на трговија со дрога. Пасоси од извештајот, што се однесуваат на одредени прашања кои влијаат на радикални списанија дистрибуирани во регионот се репродуцираат подолу.

"... Во својата исповед до одредот за криминал во Дијарбакир, ... Г-дин Г ... изјавил дека Ахмет Демир [²] [стр. 35] би рекол од време на време

1. Susurluk беше сцена на сообраќајна несреќа во ноември 1996 година, вклучувајќи го автомобилот во кој член на парламентот, поранешен заменик-директор на безбедносните служби во Истанбул, озлогласен екстремно десничарски екстремист, еден шверцер на дрога баран од Интерпол и неговата девојка, патувале. Последните три лица загинале. Фактот дека сите патувале во ист автомобил толку многу ја шокирала јавноста што било потребно да се започнат повеќе од шеснаесет судски истраги на различни нивоа и парламентарна истрага.

2. Еден од псевдонимите на поранешниот член на ПКК кој станал информатор, познат по тајното име "Зелен" испорачувал информации за неколку државни органи уште од 1973 година.

дека го планирал и обезбедил убиството на Behçet Cantürk (*Бехчет Чантурк) [1] и другите приврзаници на мафијата и ПКК, кои биле убиени на ист начин ... Убиството на ... Musa Anter (*Муса Антер) [2], исто така, е планирано и извршено од страна А. Демир [стр. 37].

...

Информации за претходниците на Бехчет Чантурк, кој бил од ерменско потекло, се наведени подолу [стр. 72].

...

Почнувајќи од 1992 година, тој беше еден од финансиерите на весникот Озгур Гундем. ... И покрај тоа што беше очигледно кој е Чантурк и што прави, државата не можеше да се справи со него. Бидејќи правното подучување беше несоодветно, Озгур Гундем беше разнесен со пластичен експлозив и кога Чантурк се подготвуваше за нова задача во време кога се очекуваше да се предаде на државата, Турската безбедносна организација одлучи дека тој треба да биде убиен, и таа одлука беше спроведена [стр. 73].

...

Сите релевантни државни органи, биле свесни за овие активности и операции. ... Кога карактеристиките на поединците убиени во операциите биле испитани, разликата помеѓу оние курдски приврзаници, кои беа убиени во регионот заради што беше прогласена и вонредна состојба и оние кои не беа неупатени во финансиската сила второспоменативе презентирани во економски услови. ... Единственото несогласување што го имаме со она што беше направено се однесува на формата на процедурата и нејзините резултати. Утврдено е дека постои каење за убиството на Муса Антер, дури и меѓу оние кои ги одобруваат сите инциденти. Се вели дека Муса Антер не бил вклучен во вооружена акција, дека тој повеќе се занимавал со филозофијата на идејата и дека ефектот креиран од неговото убиство го надминало неговото вистинско влијание

1. Озогласен дилер на дрога оомничен за поддршка на ПКК и еден од главните извори на финансирање на Озгур Гундем.

2. Г-дин Антер, про-курдска политичка фигура, беше еден од основачките членови на Лабуристичката народна партија (ХЕП), директор на курдски институт во Истанбул, писател во меѓу другото, неделникот Јени Улке и дневниот весник Озгур Гундем. Тој беше убиен во Дијарбакир на 30 септември 1992 година. Одговорност за убиството превзема непозната тајна група наречена "Boz-Ok".

и дека одлуката за неговото убиство беше грешка. (Информации за овие луѓе може да се најде во Прилог 9 [1]). Други новинари, исто така, се убиени [стр. 74] [2]. "

28. Извештајот завршува со бројни препораки, како што се подобрување на координацијата и комуникацијата меѓу различните гранки на безбедност, полицијата и разузнавачките служби; идентификување и разрешување на персонал вмешан во нелегални активности; ограничување на употребата на "исповедници"³, намалување на бројот на чувари; прекинување на употребата на Бирото за специјални операции надвор од југо-источниот регион и инкорпорирање на истото во полицијата надвор од таа област; отворање истраги за различни инциденти; преземање чекори за да се потиснат бандите и шверцот на дрога; и препорачува резултатите од Големото национално собрание во врска со истрагата Susurluk да се испратат до соодветните органи за да бидат преземени релевантните постапки.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

A. Кривичниот законик

29. Релевантните одредби од Кривичниот законик гласат:

Член 36 § 1

"Во случај на осуда, судот ќе нареди заплена и конфискација на било кој предмет кој се користи за овластување или подготовка на кривично дело или прекршок ..."

Член 79

"Лице кое ги крши различните одредби на овој закон со еден чин ќе се казни под одредба која пропишува најтешка казна."

1. Недостасува додатокот од извештајот

2. Страницата која следи по последната реченица исто така недостасува од извештајот.

3. Лица кои соработуваат со властите откако признале дека се вмешани во ПКК

Член 159 § 1

"Кој отворено ја навредува или оцрнува турската нација, Републиката, Големото национално собрание, или моралната личност на Владата, министерствата или војската или безбедносните сили на државата или моралната личност на судските органи ќе се казни со затворска казна од една до шест години. "

Член 311 § 2

"Кога поттикнувањето за извршување на дело е направено од страна на средство за масовна комуникација, од било каков тип - без разлика дали се снимки, грамофонски плочи, весници, публикации или други објавени материјали - со промет или дистрибуција на печатени документи или од пласирањето на плакати или постери на јавни места, условите за казна затвор за одговорните лица ќе бидат двојно поголеми ... "

Член 312

"Едно лице кое експлицитно го фали или простува делото казниво со закон или го поттикнува населението да го крши законот, при пресуда, ќе подлежи на казна затвор од шест месеци до две години и парична казна од шест илјади до триесет илјади турски лири.

Лицето кое ги поттикнува луѓето на омраза или непријателство врз основа на разлика помеѓу општествените класи, раси, религии, вери или региони, ќе, во случај на осуда, подлежи на казна затвор од една до три години и парична казна од девет илјади до триесет и шест илјади лири. Ако ова поттикнување ја загрозува јавната безбедност, казната ќе се зголеми за една третина до една половина.

Казните наметнат на оние кои ги извршиле прекршоците дефинирани во претходниот став ќе се удвојат, доколку прекршоците се со помош на средства наведени во член 311 § 2. "

30. Осудата на лице според членот 312 § 2 повлекува понатамошни последици, особено во поглед на остварувањето на одредени активности регулирани со посебни закони. На пример, лицата осудени за прекршок според тој член не може да основаат здруженија (Закон бр. 2908, секција 4 (2) (б)) или синдикати, ниту тие можат да бидат членови на Извршниот комитет на синдикатот (Закон бр . 2929, секција 5). Исто така забрането им е да основаат или да се приклучат на политички партии (Закон бр. 2820, дел 11 (5)) и не можат да се кандидира за избор на Парламентот (Законот бр. 2839, дел 11 (ѓ 3)).

Б. Закон за печат (закон бр. 5680 од 15 јули 1950)

31. Релевантната одредба од Законот за печат 1950 гласи:

Дел 3

"За целите на овој закон, терминот "списанија" ќе означува весници, менаџерска агенција за испорака и сите други печатени материјали објавени во редовни интервали.

"Издавање" ќе означува изложување, појавување, дистрибуција, емитување, продажба или понуда за продажба на печатени материјали во простории каде јавноста има пристап и каде што секој може да ги види.

Не се зема во предвид дека прекршокот е сторен од страна на медиумот, се додека истиот нема објавено ништо во врска со тоа, освен во случај кога материјалот сам по себе е незаконски. "

В. Превенција на терористички акт (закон бр. 3713 од 12 април 1991)

32. Овој закон, изгласан со цел да се спречат актите на тероризам, се однесува на бројот на прекршоци дефинирани во Кривичниот законик што ги опишува како "акти на тероризам" или "дела сторени за целите на тероризмот" (деловите 3 и 4) и на кој се однесува. Релевантните одредби на Превенција од терористички акт 1991 гласи:

Дел 6

"Прекршок е, казнив со парична казна од пет милиони до десет милиони турски лири, да се објави, усно или во форма на објавување, дека терористички организации ќе извршат кривично дело против одредено лице, без разлика дали идентитетот на тоа лице е откриен или не ... под услов тоа да е направено на таков начин што тој или таа може да се идентификуваат, или да го открие идентитетот на државните службеници кои учествувале во анти-терористички операции или да посочи на кое било лице, како мета.

Прекршок е, казнив со парична казна од пет до десет милиони турски лири, да се печатат или објават декларации или летоци кои произлегуваат од терористички организации.

...

Кога прекршоците предвидени во претходните ставови, се извршени преку медиумот на списанија, во смисла на член 3 од Законот за печат (закон бр. 5680), издавачот, исто така, ќе биде подложен на парична казна еднаква на деведесет отсто од приходите од просечната продажба за претходниот месец доколку весниците се појавуваат повеќе од еднаш месечно, или од продажбата на претходниот број доколку весниците се појавуваат месечно или поретко, или од просечната продажба за претходниот месец на дневниот весник со најголем промет ако прекршокот вклучува други печатени материјали освен весници или ако месечниот весник итотуку бил пуштен во продажба [1].

1-2. Фразата со закосени букви беше избришана од пресудата на Уставниот суд на 31 март 1992 година, а престана да биде во сила на 27 јули 1993 година.

Сепак, паричната казна не може да биде помала од педесет милиони турски лири. Уредникот на списанието ќе се нареди да плати сума еднаква на половина од казната изречена на издавачот. "

Дел 8

(пред амандманот на Законот бр. 4126 од 27 октомври 1995)

"Пишана и говорна пропаганда, состаноци, собранија и демонстрации за цел ослабнување на територијалниот интегритет на Република Турција или неделивото единство на нацијата е забрането, без оглед на методите кои се користат и намерите. Секое лице кое се ангажира во таквата активност ќе се казни со не помалку од две, а не повеќе од пет години затвор и парична казна од педесет милиони до сто милиони турски лири.

Кога криминалот со пропаганда споменат во горниот став е извршен преку медиумот списанија, во смисла на член 3 од Законот за печат (закон бр. 5680), издавачот, исто така, ќе биде подложен на парична казна еднаква на деведесет проценти од приход од просечната продажба за претходниот месец доколку весникот се појавува почесто од еднаш месечно, или од просечната продажба за претходниот месец на дневниот весник со најголем тираж доколку прекршокот вклучува печатени материјали освен списанија или ако весникот е итотуку пуштен во продажба.^[2]. Сепак, паричната казна не може да биде помала од сто милиони турски лири. Уредникот на списанието во прашање ќе се нареди да плати сума еднаква на половина од изречената казна на издавачот и ќе биде осуден на не помалку од шест месеци, а не повеќе од две години затвор."

Дел 8

(Дополнет со Законот бр. 4126 од 27 октомври 1995)

"Пишана и говорна пропаганда, состаноци, собранија и демонстрации за цел поткопување на територијалниот интегритет на Република Турција или неделивото единството на нацијата е забрането. Секое лице кое се ангажира во таквата активност ќе се казни со не помалку од една, а не повеќе од три години затвор и парична казна од сто милиони до триста милиони турски лири. Казната изречена на повторен прекршител не може да се ублажи со глоба.

Кога криминалот преку пропаганда разгледан во првиот став е извршен преку медиумот списание, во смисла на член 3 од Законот за печат (закон бр. 5680), издавачот, исто така, ќе биде подложен на парична казна еднаква на деведесет проценти од приходот од просечната продажба за претходниот месец доколку весникот се појавува почесто од еднаш месечно. Сепак, паричната казна не може да биде помала од сто милиони турски лири. Уредникот на списанието во прашање ќе се нареди да плати сума еднаква на половина од изречената казна на издавачот и ќе биде осуден на не помалку од шест месеци, а не повеќе од две години затвор.

Кога криминал преку пропаганда разгледан во првиот став е извршен преку медиумот на печатени материјали или со средство за масовна комуникација, освен со списанија во рамките на значењето на вториот став, оние кои се одговорни и сопственици на средствата за масовна комуникација ќе се казнат со не помалку од шест месеци, а не повеќе од две години затвор и парична казна од сто милиони до триста милиони турски лири ...

Д. Законот бр. 4126 од 27 октомври 1995 година на дополнети делови 8 и 13 од Законот бр. 3713

33. Следниве измени се направени во Превенција од терористички акт 1991 година, по донесувањето на Законот бр. 4126 од 27 октомври 1995:

Преодната одредба во врска со делот 2

"Во месецот кој следеше по стапувањето во сила на овој закон, судот што ја даде пресудата ќе го преиспита случајот на осуден о лице во согласност со Дел 8 од Законот за спречување на тероризмот (Закон бр. 3713) и, во согласност со амандманот ... на Дел 8 од Законот бр. 3713, ќе ја преиспита затворска казна изречена за тоа лице и ќе одлучи дали треба да му бидат дозволени придобивките од дел 4 [2] и 6 [1] од Законот бр. 647 од 13 јули 1965 година. "

ЗАКОНОТ

I. ПОЛОЖБАТА НА ГУРБЕТЕЛИ ЕРСОЗ

34. Судот потсетува дека оваа претставка била поднесена од страна на четворица кандидати, од кои првиот беше Гурбетели Ерсоз, поранешна уредничка на Озгур Гундем. Во својот извештај од 29 октомври 1998 година, Комисијата одлучи да не продолжи со испитување на случајот што се однесува до Гурбетели Ерсоз бидејќи таа починала есента 1997 година и нема информации дека некој наследник или близок роднина има желба да ги продолжи нејзините жалби.

35. Странките не излегоа со поднесоци за овој аспект на случајот.

36. Судот смета, во согласност со член 37 § 1 (в) од Конвенцијата, дека повеќе не е оправдано да се продолжи со разгледување на барањето, доколку тоа се однесува на Гурбетели Ерсоз. Според тоа, овој дел од случајот треба да се исфрли од листата.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

37. Подносителите се жалеле дека весникот Озгур Гундем бил принуден да го прекине објавувањето поради кампањата на напади врз новинари и други поединци поврзани со весникот и поради правни чекори превземени против весникот и неговиот персонал, повикувајќи се на член 10 од Конвенцијата, кој одредува:

"1. Секој има право на слобода на изразување. Ова право ја вклучува слободата на сопствено мислење и примање и пренесување на информации или идеи без било какво мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите да доделуваат лиценци за работа на радиодифузии, телевизии или кина.

2. Остварувањето на овие слободи, бидејќи со себе носат и одговорност, можат да биде предмет на формалности, услови, рестрикции или казни определени со закон и неопходни во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет или јавната сигурност, за спречување на неред или кривично дело, за заштита на здравјето или моралот, за заштита на угледот или правата на другите,

за заштита од откривање на доверливи информации или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството ".

A. Што се однесува до наводните напади врз весникот и лицата поврзани со него

38. Подносителите тврдеа дека турските власти, директно или индиректно, се обиделе да го скријат, спречат и направат невозможно производството на Озгур Гундем со поттикнување на или премолчување на незаконски убиства и присилни исчезнувања, со малтретирање и заплашување на новинари и дистрибутери, и со неуспехот да се обезбеди некаква или соодветна заштита за новинарите и дистрибутерите кога нивните животи биле во опасност и покрај барањата за таква заштита.

Подносителите се потпираа на наодите во извештајот на Европската комисија дека имало вознемирувачка шема на напади врз лица поврзани со Озгур Гундем и дека властите, преку нивниот неуспех да преземат мерки на заштита и да се спроведат соодветни истраги во врска со очигледната шема на напади врз Озгур Гундем и лицата поврзани со него, не ја исполнуваат нивната позитивна обврска да им го обезбедат на подносителите правото на слобода на изразување загарантирано со членот 10 од Конвенцијата.

39. Владата истакна дека Озгур Гундем беше инструмент на терористичката организација ПКК и таа организација се залагала да се уништи територијалниот интегритет на Турција со помош на насилни средства. Тие оспоруваат дека сите уверувања можат да бидат сместени на претходните пресуди на судот или на извештајот Susurluk, отфрлајќи дека имало какво официјално соучество во некој од наводните напади. Особено, извештајот Susurluk не е судски документ и нема доказна вредност.

Владата истакна дека Комисијата ги основала своите наоди на општи претпоставки неподдржани од докази и дека подносителите не ги потврдиле нивните побарувања од неуспех да се заштитат животите и физичкиот интегритет на лицата поврзани со Озгур Гундем. Ниту пак тие потврдиле дека нападнатите лицата се поврзани со весникот. Тие оспоруваат дека позитивна обврска се однесува на заштитата и промовирањето на пропаганда на терористичка организација, но тврди дека, во секој случај, потребни мерки биле преземени како одговор на индивидуални жалби, истраги се спроведувале од страна на јавните обвинители како што се барало.

40. Судот забележува дека Владата ги оспорува наодите на Комисијата во врска со шемата на напади во општи услови без наведување кои се, или на кој начин тие се неточни. Судот забележува дека Владата ја негира важноста на извештајот Susurluk и неговиот опис за допуштање и премолчување на незаконските активности на државните органи, од кои некои биле насочени кон Озгур Гундем и новинари, од кои Муса Антер е особено истакнат.

Во пресудата во случајот Јаса (Јаса против Турција пресуда од 2 септември 1998 година, Извештаи 1998-VI, стр 2437-38, § § 95-96), во која беше наведено дека безбедносните сили го премолчиле нападот на Есреф Јаса и неговиот вујко, двајцата вклучени во продажбата и дистрибуцијата на Озгур Гундем во Дијарбакир, Судот утврди дека извештајот Susurluk не содржи основа за овозможување на идентификација на сторителите на нападот на Есреф Јаса и неговиот вујко. Тој смета дека извештајот дава повод за сериозна загриженост и дека не е спорно во случајот Јаса дека имало голем број на сериозни напади врз новинарите, киосците и дистрибутерите на Озгур Гундем. Покрај тоа, додека не може да се потпре на извештајот Susurluk за воспоставување на потребниот

стандард на докажување дека државни службеници се вмешани во било какви инциденти, Судот смета дека во извештајот, кој е изготвен на барање на премиерот, кој одлучил да биде јавен, мора да се смета за сериозен обид да се обезбедат информации за проблемите поврзани со борбата против тероризмот од општа гледна точка и да се предложат превентивни и истражни мерки. Врз таа основа, може да се потпрат на извештајот за обезбедување на фактички потврдувања за стравовите изразени од страна на подносителите од 1992 година па наваму дека весникот и лицата поврзани со него биле изложени на ризик од незаконско насилство.

41. Имајќи ги во предвид поднесоците на странките и наодите на Комисијата во својот извештај, Судот е задоволен со ставот дека од 1992-1994 имало голем број инциденти на насилство, вклучувајќи убиства, напади и подметнување пожари, поврзани со весникот и новинарите, дистрибутерите и други лица кои работеле за весникот. Загриженоста на весникот и неговите стравувања дека е жртва на една организирана кампања толерирана ако не и одобрена, од страна на државните службеници, го задржала вниманието на властите (види ставови 14-15 погоре). Сепак не изгледа дека се превземени мерки да се испита ова тврдење. Ниту, пак, властите одговараат со било какви заштитни мерки, освен во два случаи (види став 16 погоре).

42. Судот долго време тврдеше дека, иако суштинската намера на многу одредби на Конвенцијата е да се заштити поединецот од арбитражно мешање од страна на јавните власти, можно е да постојат и позитивни обврски својствени во ефективна смисла за засегнатите права. Тој установи дека таквите обврски може да се појават во согласност со член 8 (види, меѓу другото, на *Gaskin* против Велика Британија пресуда од 7 јули 1989 година, Серија А бр. 160, стр. 17-20, § § 42-49) и член 11 (види *Plattform "Ärzte für das Leben"* против Австрија пресуда од 21 јуни 1988 година, Серија А бр. 139, стр. 12, § 32). Обврски да се преземат чекори за ефективни истраги, исто така, се споменати во член 2 (види, на пример, *McCann* и други против Обединетото Кралство пресуда од 27, септември 1995 Серија А бр. 324, стр. 49, § 161) и член 3 (види *Assenov* и други против Бугарија пресуда од 28 октомври 1998, Извештаи 1998-VIII, стр. 3290, § 102), додека позитивна обврска да се преземат чекори за заштита на живот, може да постои во согласност со член 2 (види *Osman* против Велика Британија пресуда од 28 октомври 1998, Извештаи 1998-VIII, стр. 3159-61, § § 115-17).

43. Судот се отповикува на клучната важност за слобода на изразување како еден од предусловите за функционална демократија. Вистинско, ефикасно остварување на оваа слобода не зависи само од обврската на државата да не се меша, но може да бидат потребни позитивни мерки на заштита, дури и во односите меѓу поединците (види *mutatis mutandis*, на *X* и *Y* против Холандија, пресуда на 26 Март 1985 година, Серија А бр. 91, стр. 11, § 23). При одредувањето дали постои или не позитивна обврска, мора да се земе во предвид чесната рамнотежа која мора да биде воспоставена помеѓу општиот интерес на заедницата и интересите на поединецот, потрага која е својствена за Конвенцијата. Обемот на оваа обврска неизбежно ќе се разликува, имајќи ја предвид разновидноста на ситуациите што постојат во државите договорнички, тешкотиите кои настануваат при одржувањето на редот во современите општества и одлуката што мора да се направи во однос на приоритетите и ресурсите. Не мора таквата обврска да се толкуваат на таков начин што ќе наметне невозможен или несразмерен товар на органите (види, меѓу другите органи, *Rees* против Велика Британија пресуда од 17 октомври 1986 година, Серија А бр.

106, стр. 15, § 37, и Осман против Велика Британија пресуда цитирана погоре, стр 3159-60, § 116).

44. Во конкретниот случај, властите беа свесни дека Озгур Гундем, и лицата поврзани со него, биле предмет на серија насилни акти и дека подносителите се плашеле дека тие биле мета заради напорите да се спречи објавувањето и дистрибуцијата на весникот. Сепак, поголемиот дел од жалбите и барањата за заштита поднесени од страна на весникот или вработените останале неодговорени. Владата беше во можност да идентификува една заштитна мерка во врска со дистрибуцијата на весникот што била спроведена додека весникот сè уште бил во постоење. Чекорите преземени по бомбашкиот напад во канцеларијата во Истанбул во декември 1994 година го загрижија наследникот на весникот. Судот утврди, имајќи ја предвид сериозноста на нападите и нивната широка природата, дека Владата не може да се потпре на истрагите наредени од страна на индивидуални јавни обвинители во одредени инциденти. Тој не е убеден од тврдењето на Владата дека овие истражувања овозможиле соодветни или ефективни одговори на наводите на подносителите дека нападите биле дел од заеднички кампања, која била поддржана, или толерира, од страна на властите.

45. Судот ги забележа поднесоците на Владата во врска со нејзиното силно верување дека Озгур Гундем и неговиот персонал го поддржуваат ПКК и делуваат како алатка за пропаганда. Ова не дава, дури и ако е точно, оправдување за неуспехот да се преземат чекори за ефикасно да се испита и, доколку е потребно, обезбеди заштита за незаконски акти на насилство.

46. Судот заклучува дека Владата не успеала, во околностите, да ја исполни својата позитивна обврска за заштита на Озгур Гундем при слободата на изразување.

Б. Во однос на полициската операција во просториите на Озгур Гундем во Истанбул на 10 декември 1993

47. Подносителите се потпираа на наодите во извештајот на Европската комисија дека операцијата на пребарување и апсење спроведена во просториите на Озгур Гундем во Истанбул, за време на која сите вработени биле приведени а архивата, библиотеката и административните документи заплени, открива мешање во слободата на изразување на весникот за кое нема убедливо оправдување. Во нивните поднесоци до Комисијата, тие изјавија дека имало невини објаснувања за наводно инкриминирачки материјал пронајден во просториите (види став 36 (i) на извештајот на Комисијата).

48. Владата се осврна на материјалите заплени за време на пребарувањето, вклучувајќи колекција на инекции, гас-маски, сметка од ERNK и лична карта на мртов војник, што, тие поднесуваат, биле неоспорен доказ за врските помеѓу весникот и ПКК. Тие се повикаа на осудата од 12 Декември 1996 година на уредникот Гурбетели Ерсоз и менаџерот Али Риза Хализ за помагање на ПКК. Тие исто така тврдат дека од 107 лица уапсени во канцеларијата на Истанбул, 40 немаат никаква врска со весникот, што дава дополнителни основи за сомневања за соучество со терористичка организација.

49. Судот утврди дека операцијата, што резултираше со 2 дена пречки во производството на весникот, претставува сериозно мешање во слободата на изразување на подносителите. Тој прифаќа дека операцијата била спроведена во согласност со постапка "пропишана со закон" за цел спречување на криминал и нередие во рамките на значењето на вториот став од член 10. Сепак, смета дека мерка од таква димензија не е

пропорционална со оваа цел. Не е дадено оправдување за заплenuвање на архивата на весникот, документацијата и библиотеката. Ниту пак судот добил објаснување за фактот дека секој човек најден во просториите на весникот бил притворен, вклучувајќи го и готвачот, чистачот и инженерот за греење. Присуството на четириесет лица кои не биле вработени во весникот не е само по себе, доказ за било каква злобна намера или за спроведување на било каков прекршок.

50. Како што е наведено во извештајот на Комисијата, потребата за било какво ограничување во вршењето на слободата на изразување мора да биде уверливо утврдено (види, меѓу другите органи, *Oto-Preminger-Institut против Австрија пресуда од 20 септември 1994 година, Серија А бр. 295 -А, стр. 19, § 50*). Судот заклучува дека претресот, спроведен од страна на властите, се покажа како непотребен, во едно демократско општество, за спроведување на било која легитимна цел.

В. Во врска со законските мерки преземени во однос на изданијата на весникот

1. Подносителите

51. Подносителите тврдат дека Владата, исто така, се обидела да го отежни, спречи и направи невозможно производството и дистрибуцијата на Озгур Гундем со помош на неоправдани правни постапки. Тие ги усвоија заклучоците во извештајот на Европската комисија дека многу од обвиненијата поднесени против весникот во однос на содржината на статиите и вестите се неоправдани и непропорционални. Тие истакнаа дека Комисијата темелно анализираше репрезентативен примерок од обвиненијата во светло на принципите утврдени од страна на Судот и утврдила дека повеќето од оспоруваните статии не содржат поттикнување на насилство или коментари кои можат да ја влошат ситуацијата и што можат да ги оправдаат спроведените мерки.

2. Владата

52. Владата истакна дека Комисијата е селективна во начинот на кој ги испитува домашните судски одлуки во врска со издавањето на Озгур Гундем. Според нив, површно е да се забрануваат само зборови што директно и изрично поттикнуваат насилство, пристап кој Комисијата го применила во разгледувањето на статиите. Индиректни, тајни и прикриени пораки подеднакво би можеле да имаат негативно влијание. Владата тврди дека правиот тест е да се испита вистинската опасност предизвикана од објавувањето. Тие, исто така тврдат дека намерата на весникот, имено, како алатка за пропаганда на ПКК и за поддршка на својата цел за загрозување на територијалниот интегритет на Турција, е клучна во ова испитување. Останува на домашните органи, кои се во контакт со витални сили од нивните земји да утврдат дали сигурноста и безбедноста е загрозувана и државата договорничка мора да покаже голема благодарност за било каков надзор извршен од страна на Стразбур.

3. Комисијата

53. Во својот извештај, Комисијата разгледува дваесет и една судска одлука во врска со обвиненија што се однесуваат на триесет и две статии и вести. Овие обвиненија поврзани со различни прекршоци: навреда на државата и на воените власти (член 159 од Кривичниот законик), провоцирање расно и регионално непријателство (член 312 од Кривичниот законик), објавување на изјави на ПКК (член 6 од Законот за спречување на терористички акт 1991), идентификување на официјални лица назначени за борба против тероризмот (член 6 од Законот од 1991 година), и објавување на сепаратистичка пропаганда (Дел 8 од Законот од 1991). Обвиненијата резултираат со осуда, вклучувајќи затворски казни, парични казни и затворање на весникот. Комисијата утврди дека кривичните обвиненија и наметнувањето на казни можат да бидат оправдани само во однос на три прашања. Резимеа за статиите и судските одлуки се содржани во нејзиниот извештај (став 160-237).

4. Оценка на Судот

54. Судот, прво, не гледа причина за критикување на пристапот усвоен од страна на Комисијата што се состои во изборот на домашни одлуки за испитување. Комисијата го разгледа материјалот и информациите обезбедени од страна на странките, вклучувајќи ги и осудите и ослободителните пресуди кои се вклучени. Со оглед на бројот на обвиненија и одлуки, детална анализа на сите случаи би била неизводлива. Комисијата идентификува одлуки кои рефлектираат различни кривични дела по тоа прашање во домашните случаи. Испитуваните статии варираат во предметот и формата и вклучуваат вести од различни теми, интервјуа, рецензија на книга и еден цртан филм. Владата не даде ниту една причина за подржување на ставот дека овој избор бил пристрасен, нетипичен или пак дека дава искривена слика; ниту пак кои откриваат судски одлуки или статии треба да се разгледаат.

55. Од овие причини Судот го прифаќа пристапот на Комисијата и ќе истражи дали, во случаите кои Комисијата ги вклучи во својот извештај, изречените мерките го кршат членот 10 од Конвенцијата.

56. Тој доаѓа до заклучок дека, *prima facie*, овие мерки претставуваат мешање во слободата на изразување во рамките на значењето на првиот став од членот 10 и не успеваат да бидат оправдани од вториот став. Додека подносителите поднесоа, во нивните барања, дека одредбите од Превенција од терористички акт 1991 (види ставови 32-33 погоре) се толку нејасни и потенцијално севкупни така што го кршат зборот и духот на Член 10, тие не обезбедиле прецизни аргумент за тоа зошто мерките во прашање не треба да се сметаат како "пропишани со закон".

Судот потсетува дека веќе ја разгледал оваа точка во претходни пресуди (види, на пример, *Sürek* против Турција (бр. 1) [GC], бр. 26682/95, § § 45-46, ECHR 1999-IV и други дванаесет случаи во врска со слободата на изразување во Турција) и утврдува дека мерките изречени согласно со Законот од 1991 може да се сметаат како "пропишани со закон". Подносителите не поставија основа за да се смени овој заклучок. Како и во другите пресуди, Судот утврди дека преземените мерки може да се каже дека ги следат легитимните цели за заштита на националната безбедност и територијалниот интегритет и

за спречување на криминал и безредие (види, на пример, *Sürek* (бр. 1) цитиран погоре, § 52).

57. Судот сега ќе провери дали овие мерки се "неопходни во едно демократско општество" за постигнување на цели во светло на принципите утврдени во своите случај-право (види, меѓу последните власти, *Zana* против Турција пресуда од 25 ноември 1997 година, извештаи 1997-VII, стр 2547-48, § 51, и *Sürek* (бр. 1) цитирана погоре, § 58). Овие можат да бидат сумирани како што следува:

(i) Слободата на изразување претставува една од основните темели на демократското општество и еден од основните услови за неговиот напредок и за самоосмислување на секој поединец. Предмет на став 2 од член 10, не се мисли само за "информации" или "идеи" кои се позитивно примени или се сметаат за ненавредливи или како прашање на индиферентност, туку исто така и за оние кои навредуваат, шокираат, или вознемируваат. Такви се барањата на плурализмот, толеранцијата и широкоградоста без која не постои "демократско општество". Како што е предвидено во член 10, оваа слобода е предмет на исклучоци кои треба, сепак, да се толкуваат строго, и потребата за какви било ограничувања мора да биде воспоставена убедливо.

(ii) Придавката "неопходно", во рамките на значењето на член 10 § 2, подразбира постоење на "итна општествена потреба". Државите договорнички имаат одредена маргина на благодарност при оценувањето дали таква потреба постои, но таа маргина оди рака под рака со европски надзор, прифаќајќи го и законодавството и одлуките, дури и оние дадени од страна на независен суд. Судот е затоа овластен да даде конечна одлука за тоа дали "ограничување" е помирливо со слободата на изразување заштитена со член 10.

(iii) Во остварувањето на своите надзорни надлежности, Судот мора да го разгледа мешањето за расветлување на случајот како целина, вклучувајќи ја и содржината на оспорените извештаи и контекстот во кој тие беа направени. Особено, мора да се утврди дали мешањето е "пропорционално со спроведените легитимни цели" и дали причините изнесени од страна на националните власти се "релевантни и доволни". Притоа, Судот мора да се увери дека националните власти применуваат стандарди кои се во согласност со принципите содржани во член 10 и, згора на тоа, дека тие самите се основале на прифатлива проценка за релевантните факти.

58. Бидејќи овие случаи, исто така се однесуваат на мерки преземени против издавањето на весникот, тие подеднакво мора да се гледаат во светлината на суштинската улога која ја игра печатот за обезбедување на правилно функционирање на демократијата (види, меѓу многу други власти, *Lingens* против Австрија пресудата од 8 јули 1986 година, Серија А бр. 103, стр. 26, § 41, и *Fressoz и Roire* против Франција [GC], бр. 29183/95, § 45, ECHR 1999-I). Додека печатот не смее да ги пречекори границите, меѓу другото, за заштита на виталните интереси на државата, како што се заштита на националната безбедност или територијалниот интегритет против заканата за насилство или спречување на неред или кривично дело, сепак обврска на печатот е да пренесува информации и идеи за политичките прашања, дури и за оние кои се поделени. Не само што печатот има задачата да пренесува такви информации и идеи; јавноста има право да ги прими. Слободата на печатот и го овозможува на јавноста еден од најдобрите начини за откривање и формирање мислење за идеите и ставовите на политичките лидери (види пресуда *Lingens* цитиран погоре, стр. 26, § § 41-42).

(а) Обвиненија во врска со кривичното дело навреда на државата и на воените власти (член 159 од Кривичниот законик)

59. Комисијата испитува во овој контекст три статии во врска со наводните уништувања на куќи во Lice (*Лице) од страна на безбедносните сили, што доведе до наметнување на казна затвор од десет месеци и наредба за затворање од петнаесет дена, и еден цртан филм со ликот на Турската Република етикетирана како "kahpe"¹, што предизвика наметнување на парична казна, десет месеци затворска казна и наредба за затворање од петнаесет дена (види ставови 161-66 на извештајот на Комисијата).

60. Судот потсетува дека доминантната позиција која ја имаат државните органи прави неопходно за нив да прикажат воздржаност во прибегнување кон кривични постапки. Властите на една демократска држава мора да толерираат критики, дури и ако тоа може да се смета како провокација или навреда. Судот забележува, во однос на статиите во врска со уништувањата во Лице, дека обвинувањата за мешање на безбедносни сили кружеле на широкооко и се предмет на постапки во Стразбур (види, на пример, во случај на Ayder и други против Турција, во тек пред суд, жалба бр. 23656/94, извештајот на Комисијата на 21 Октомври 1999, необјавена). Комисијата исто така, утврди дека условите на статијата биле фактички во содржината и емотивни, но не навредливи во тонот. Во однос на цртаниот филм, забележува дека домашниот суд го отфрлил тврдењето дека бил наменет како шега и утврди дека ја обелоденува "концентрираната природа на намерата да се навредува". Судот не најде никаква убедлива причина за казнување на било кој од овие публикации како што се опишани погоре. Се согласува со наодите на Европската комисија дека преземените мерки не биле "неопходни во едно демократско општество" за извршување на било која легитимна цел.

(б) Обвиненија во врска со кривичното дело предизвикување расно и регионално непријателство (член 312 од Кривичниот законик)

61. Случајот истражуван под овој наслов се однесува на статија што опишува наводни напади од страна на безбедносните сили во села во југо-исток и напади од страна на терористи, вклучувајќи го и убиството на имамот (види ставови 167-69 од извештајот на Комисијата). Домашниот суд, кој воведо парична казна и шеснаесет месеци затвор за авторот и издаде наредба за затворање во рок од еден месец, се осврна на начинот на кој беше напишана статијата, причината зошто е напишана и социјалниот контекст, без да понуди било какво објаснување. Судот утврди дека не се потпира на некоја наводна неточност во статијата. Комисијата утврди дека статијата била фактичка и од јавен интерес и дека не содржи елемент на поттикнување на насилство или отворена поддршка за употреба на насилство од страна на ПКК. Судот не најде релевантни и доволни причини за изрекување на кривични обвиненија и казни во однос на овој член и се согласува со Комисијата дека мешањето не било оправдано според член 10 § 2 од Конвенцијата.

1. Овој збор пренесува голем број на значења, меѓу кои и "проститутка", "незгодно", "измамнички".

(в) Обвиненија за објавување на изјави на ПКК (член 6 од Законот од 1991 година)

62. Комисијата разгледа седум судски одлуки во врска со пресуди кои беа воведени во однос на осум статии, во кои се вклучени парични казни и конфискација на неколку изданија на весникот. Статиите вклучуваат извештаи на декларации на организации поврзани со ПКК (на пример, ARGK), изјави, говор и интервју со Абдула Оцалан, водачот на ПКК, изјава од страна на Европскиот претставник на ПКК, како и интервју со Осман Оцалан, командант на ПКК, изјава од страна на *Dev-Sol*¹ Европска канцеларија, и интервју со Чемил Баик, командант на ПКК (види ставови 174-95 од извештајот на Комисијата).

63. Судот потсетува дека фактот што интервјуа или изјави се дадени од страна на член на одредена организација не може само по себе да оправда мешање во слободата на на изразување на весникот. Ниту пак може фактот што интервјуата или изјавите содржат потценувачки ставови кон владините политики. Наместо тоа треба да се обрне внимание на тоа дали употребените зборови и контекстот во кои се тие објавени, земајќи го текстот како целина, може да се сметаат дека поттикнуваат насилство (види, на пример, *Sürek* и *Özdemir* против Турција [GC], бр. 23927/94 и 24277/94, § 61, 8 јули 1999 година, непријавен).

64. Судот се согласува со Комисијата дека четири од осумте статии не може да се сметаат дека поттикнуваат насилство, во поглед на нивната содржина, тон и контекст. Особено, смета дека изјавата на *Dev-Sol* канцеларијата во Европа, што раскажува за наводно малтретирање на полицијата врз лица на турски погреб во Германија, не содржи било каков материјал релевантен за грижата на јавниот ред во Турција.

65. Три статии беа пронајдени од страна на Комисијата да содржат пасуси кои се залагаат за интензивирање на вооружената борба, славејќи ја војната и поткрепувајќи ја намерата да се борат до последната капка крв. Судот се согласува дека, во контекст на конфликтот во југо-исток, овие разумно би можеле да се сметаат како охрабрување на употреба на насилство (види, на пример, *Sürek* (бр. 1) цитирана погоре, § § 61-62). Со оглед на, релативно лесните казни, Судот утврди дека мерките за кои се жалат се разумно пропорционални на легитимните цели за спречување на криминал и безредие и може да се оправдаат колку што е потребно во едно демократско општество во рамките на значењето на вториот став од член 10.

(г) Обвинение за идентификување на официјални лица кои учествуваат во борба против тероризмот (член 6 од Законот од 1991 година)

66. Пет судски одлуки во врска со шест статии се наведени под овој наслов. Казните вклучуваат парични казни, конфискување на изданија, а во еден случај, наредба за затворање во рок од петнаесет дена (види ставови 199-215 од извештајот на Комисијата).

¹"Дев-Сол" (револуционерна левица) е име кое најчесто се однесува на екстремни левичарски вооружени движење "*Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi-Devrimci Sol*

67. Судот забележува дека пресудите и казните биле наметнати бидејќи статиите идентификувале по име одредени функционери во врска со наводно недолично однесување, имено, смртта на синот на ДЕР (Демократска партија) кандидат за време на притвор, наводите за премолчување на убиството на Муса Антер, присилната евакуација од селата, заплашувањето на селаните, бомбардирањето на Сирнак и убиствата од одмазда на две лица по нападот на ПКК во седиштето на жандармеријата. Сепак, значајно е дека во две од статиите именуваните службени лица не биле, всушност, наведени како одговорни за недолично однесување, туку само вмешани во околните настани. Особено, во врска со смртта за време на притворот, директорот за безбедност во Сирнак беше цитиран како претходно го уверува семејството дека човекот ќе биде ослободен безбедно и јавниот обвинител на Сирнак било забележано дека е недостапен за коментар. Иако три селски чувари биле именувани во статијата во врска со убиството од одмазда, беше наведено дека жандармите ги убиле двете лица.

68. Точно е дека другите три статии наведуваат на сериозна злоупотреба на службена должност на именуваните лица и дека биле способни да ги изложат на јавен презир. Сепак, како и за другите статии, вистината на нивната содржина очигледно не е фактор земен во предвид и, ако е точно, работите опишани биле од јавен интерес. Ниту пак е земено во предвид дека имињата на службените лица и нивната улога во борбата против тероризмот веќе биле во јавниот домен. Така, гувернер на државата во вонреден регион, кој беше именуван во еден напис е јавна личност во регионот, додека командантите на жандармеријата и селските стражари именувани во другите артикли би биле добро познати во своите области. Интересот за заштита на нивните идентитети бил значително намален, па затоа, и потенцијалната штета што ограничувањето цели да ја спречи била минимална. Дека властите имале релевантни причини да наметнат кривични санкции, не може да се сметаат како доволни за да се оправдаат ограничувањата наметнати на весникот при неговата слобода на изразување (види, на пример, *Sürek* против Турција (бр. 2) [GC], бр. 24122/94, § § 37-42, 8 јули 1999 година, необјавена). Соодветно на тоа, овие мерки не може да бидат оправдани во смисла на член 10 § 2 од Конвенцијата.

(д) Обвиненија за изјавите кои претставуваат сепаратистичка пропаганда (Дел 8 од актот од 1991)

69. Под овој наслов, Комисијата идентификува шест судски одлуки во врска со дванаесет статии. Казните наметнати по осудувањето вклучуваат затворска казна од дваесет месеци и две години, парични казни, конфискување на изданија, а во еден пример, наредба за затворање во рок од еден месец (види ставови 218-317 од извештајот на Комисијата).

70. Судот забележува дека статиите за кои станува збор вклучуваат извештаи за економски или социјални прашања (на пример, проект за брана, здравство), коментари за историскиот развој во југо-источниот регион, декларација што ја осудува тортурата и масакрите во Турција и повикува на демократско решение, и извештаи за наводното уништување на села во југо-исток. Судот забележува дека употребата на терминот "Курдистан" во контекст што подразбира дека тоа треба да биде, или е, одделен од територијата на Турција, како и тврдењата на лица да спроведат власт на тој ентитет, можат да бидат многу провокативни за властите. Сепак, јавноста има право да биде информирана за различни перспективи за ситуацијата во југо-источна Турција, без оглед на тоа колку невкусно им звучат на властите. Судот не е убеден дека, дури и против позадината на сериозни нарушувања во регионот, изрази кои ја поддржуваат идејата за посебен курдски ентитет мора да бидат сметани како неизбежно влошување на ситуацијата. Додека неколку од статиите биле многу критични на органите и им се припишува незаконско постапување на безбедносните сили, понекогаш со сликовити и навредливи термини, Судот утврди дека, сепак, тие не може разумно да се сметаат за застапување или поттикнување на употребата на насилство. Имајќи ја предвид сериозноста на казните, оцени дека ограничувањата наметнати на весникот при слободата на изразување откриени во овие случаи се диспропорционални на целта и не може да се оправдаат како "неопходни во едно демократско општество".

Д . Заклучок

71. Судот заклучува дека одговорната држава не успеала да преземе соодветни заштитни и истражни мерки за заштита на правото на Озгур Гундем во слобода на изразување и дека има наметнато мерки на весникот, во текот на операцијата на пребарување и апсење на 10 декември 1993 година и преку бројни прогони и обвиненија во однос на изданија на весникот, кои биле несразмерни и неоправдани во извршувањето на било која легитимна цел. Како резултат на овие кумулативни фактори, весникот престанал со објавување. Според тоа, постои повреда на членот 10 од Конвенцијата.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 14 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

72. Подносителите тврдеа дека мерките изречени на Озгур Гундем откриваат дискриминација, повикувајќи се на член 14 од Конвенцијата, кој одредува:

"Уживањето на правата и слободите утврдени во Конвенција/та ќе бидат обезбедени без дискриминација врз било кој основ како пол, раса, боја, јазик, религија, политичко или друго мислење, национално или социјално потекло, поврзаност со национално малцинство, сопственост, раѓање или друг статус. "

73. Подносителите побараа од Судот да го преиспита мислењето, изразено во извештајот на Комисијата, дека нивните жалби за дискриминација биле неосновани. Тие изјавија дека наоѓањето на повреда на членот 10 го поддржува заклучокот дека тие претрпеле дискриминација врз основа на нивната национална припадност и асоцијација со национално малцинство. Тие тврдат дека секој израз на курдски идентитет бил третиран од страна на властите како застапување на сепаратизам и пропаганда на ПКК. Во отсуство на било какво оправдување за рестриктивните мерки изречени во однос на повеќето од

статииите испитуваат од страна на Комисијата, овие мерки може само да се објаснат преку забранета дискриминација.

74. Владата укажа дека тврдењата на подносителите за дискриминација се неосновани.

75. Судот потсетува дека има најдено прекршок на членот 10 од Конвенцијата. Меѓутоа, во донесувањето на заклучок дека мерките изречени во однос на дваесет и девет статии и вести не се потребни во едно демократско општество, задоволен е дека тие ги следеле легитимните цели за заштита на националната безбедност и територијалниот интегритет или за спречување на кривично дело или безредие. Нема причина да се верува дека ограничувањата на слободата на изразување, што резултираа може да се препише на разликата во третманот базиран на националната припадност на подносителите или на поврзаноста со национално малцинство. Според тоа, Судот заклучи дека не постои повреда на член 14 од Конвенцијата.

IV. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

76. Подносителите бараа надомест за материјална и нематеријална штета, како и надомест за трошоците направени во домашниот процес и процесот на Конвенцијата. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

"Доколку Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штетата, Судот, доколку е потребно, ќе додели правична отштета на оштетениот."

A. Материјална штета

77. Компанијата на подносителот, Ülkem Basın ve Yayıncılık Sanayi Ticaret Ltd, тврди дека претрпела материјална загуба преку обвинителството и заплена на дневното производство. Пред активностите на властите, весникот го продавале во 45.000 копии дневно. Прометот паднал како резултат на прекршокот на околу 30.000, а потоа целосно престанал. Весникот бил продаден за 10.000 трл. Заради тоа, тие сметаат дека би било разумно да се бара еквивалентот на производство од една година, имено 110.000 милиони трл.

Компанијата на подносителот, исто така, тврди дека било потребно да се платат адвокатските такси, трошоците за лекување и други трошоци, како што се патување и комуникации направени во однос на нападите, апсењето и судењето на дописниците, дистрибутерите и другите работници. Беше проценето дека овие трошоци изнесуваат 1.000 милиони трл. Компанијата на подносителот, исто така, ги плати сите трошоци во однос на седумнаесет уредници кои беа во притвор, вклучувајќи ги и давачките на адвокатите во вкупна вредност од 20.000 милиони трл. Исто така, на 10 декември 1993 година, во канцелариите на весникот во Истанбул, Дијарбакир, Батман, Елазиг, Ван, Измир, Агри, Анталија и Татван беа извршени рации а архивите и документите одземени. Ниту еден од овие документи биле вратени. Вредноста на документите и архивите била околу 10.000 милиони трл. Побарувањата се со вкупен износ од 141.000 милиони трл. Компанијата на подносителот изјави дека не е во можност да обезбеди документиран доказ во однос на материјалната загуба бидејќи сите документи и евиденции на весникот,

кои биле задржани од страна на неговиот наследник Озгур Улке, се уништени во бомбардирањето на зградата во декември 1994 година.

78. Владата изјави дека ниеден надоместок нема да се плати, бидејќи не постои повреда на Конвенцијата. Сепак, дури и под претпоставка дека има повреда, износите утврдени од подносителите се претерани, надуени и неприфатливи.

79. Судот забележува дека компанијата на подносителот не е во можност да произведе било каква документирана поддршка за своите барања за парична загуба. Ниту, пак, се обидела да одреди колку што е можно, основа за барање за судски трошоци и медицински и други трошоци. Судот не е убеден дека постои директна причинска врска помеѓу неуспехот да се заштити или испита и утврдените материјални загуби во однос на медицински и други трошоци. Тој, исто така забележува дека тврдењата на компанијата се однесуваат на правните мерки против весникот, како целина, без оглед на тоа дали мерката е оправдана или не. Понатаму, дополнителни побарувања се направени за одземање на архиви и документи во голем број на канцеларии, иако суштинските жалби на компанијата се однесуваат на седиштето во Истанбул.

80. Сепак, Судот прифаќа дека некои парични загуби мора да произлегле од наведените прекршоци, како во однос на пребарувањето и заплената на архиви и документи во канцеларијата во Истанбул така и во однос на неоправданите ограничувања откриени од страна на обвиненијата и истрагата идентификувани во оваа пресуда. Исто така се покажа дека кумулативните ефекти на прекршоците резултираа со прекинување на издавањето на весникот. Правејќи оценка на рамноправна основа, Судот и доделува на компанијата на жалителот 9.000 милиони турски лири.

Б. Нематеријална штета

81. Подносителот на барањето Фахри Ферда Четин бара £ 30.000 фунти (GBP) за акутна вознемиреност, анксиозност и душевно страдање. Тој наведува дека за време на неговиот притвор од тринаесет дена бил малтретиран и дека при ослободување бил принуден да замине од Турција, оставајќи ја неговата сопруга и децата зад себе.

82. Подносителот на барањето Јашар Каја, исто така, бара 30.000 фунти. Тој истакна дека Судот за национална безбедност бр. 5 во Истанбул му наметнал услови за казна затвор за статиите издадени од негова страна. Тој исто така бил принуден да замине во странство, оставајќи ја неговата сопруга и децата во Турција, а исто така бил подложен на акутна болка, вознемиреност и душевно страдање.

83. Владата изјави дека износите се надуени, и доколку се одобрат, ќе претставуваат неправедно збогатување.

84. Судот потсетува дека нема наоди во рамките на Конвенцијата во врска со притворот на Фахри Ферда Четин или пак периодот на затвор наметнат врз Јашар Каја. Тој не се сомневам дека, сепак, овие кандидати претрпеле значителна анксиозност и стрес во однос на прекршоците утврдени од страна на Судот. Имајќи ги предвид другите награди направен во случаи против Турција (види, на пример, *Ceylan* против Турција [GC], бр. 23556/94, § 50, ECHR 1999-IV, а *Arslan* против Турција [GC], бр. 23.462 / 94, § 61, 8 јули 1999 година, необјавени) и одлучувајќи на правична основа, им доделува на секој од кандидатите по 5.000 фунти.

В. Трошоци и надоместоци

85. Подносителите бараат судски трошоци и надоместоци за г-дин Осман Ергин, кои дејствувал за весникот во домашните постапки, но тие не понудиле никакви детали. Исто така, тие не понудија детали за барањата за надоместоци и трошоци за турските адвокати кои им помагаа. Тие бараа 5 390 фунти (еднакво на 5 595 француски франци (FRF) примени во правна помош од Советот на Европа) за такси, надоместоци и трошоци направени од страна на нивните адвокати од Обединето Кралство и 7 500 фунти во такси, 1 710 во административни трошоци, 12.125 фунти за трошоци за превод и 1 650 фунти за патни трошоци направени од страна на проектот Курдски Човекови Права (KHRP) за помош при процесот. Во однос на расправата пред Судот, подносителите бараат 1 450 фунти во судски трошоци и 46 фунти за административни трошоци (еднакво на 3 600 франци добиени во правна помош) за нивните адвокати од Обединетото Кралство и исто така, во однос на трошоците и надоместоците на KHRP за сослушувањето, 2 490 за такси, трошоци и надоместоци.

86. Владата утврди дека овие барања се претерани, и дека непредвидените трошоци, како што се оние барани од страна на KHRP, не треба да се прифатат бидејќи ќе го зголемат надоместокот во неправедно збогатување.

87. Судот не е убеден дека сите количини барани во име на KHRP може да се сметаат за неопходно направени, освен трошоците за превод. Земајќи ги во предвид надоместоците доделени во други случаи, и правејќи правична оценка, Судот доделува 16.000 фунти, еднакво на 9 195 франци добиени по пат на правна помош од Советот на Европа.

Д. Затезна камата

88. Судот смета дека е соодветно да се усвои законската каматна стапка применлива во Обединетото Кралство на датумот на прием на актуелната пресуда, која, според достапните информации е 7,5% на годишно ниво.

ЗАРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. *Одлучува* едногласно да го симне случајот од списокот што се однесува до Гурбетели Ерсоз;
2. *Смета* едногласно дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата;
3. *Смета* едногласно дека немало повреда на членот 14 од Конвенцијата;
4. *Смета* со шест гласови наспроти еден:
 - (a) дека одговорната држава треба да плати, во рок од три месеци:
 - (i) 9 000 000 000 турски лири на компанијата на подносителот (девет илјади милиони турски лири);

(ii) на Фахри Ферда Четин и Јашар Каја за нематеријална штета 5 000 фунти (пет илјади фунти) кои ќе се конвертираат во турски лири по курс на денарот на денот на испорака на оваа пресуда;

(iii) на подносителите за трошоци и надоместоци 16.000 фунти (шеснаесет илјади британски фунти) еднакво на 9 195 франци (девет илјади и сто деведесет и пет француски франци) да се конвертираат во фунти по курс на денарот на денот на испорака на оваа пресуда ;

(б) дека каматата, со годишна стапка од 7,5% се плаќа од истекот на наведените три месеци сè до исплатата;

5. *Ги Отфрла* едногласно остатокот од побарувањата на подносителите за правичен надомест.

Изготвено на англиски и предадено на јавна расправа во зградата на Човекови Права, Стразбур, на 16 март 2000 година.

Винсент Бергер
Секретарот

Мати Пелонпа
претседател

Во согласност со член 45 § 2 од Конвенцијата и Правило 74 § 2 од Деловникот на Судот, делумно издвоеното мислење на г-дин Голцуклу е во прилог на оваа пресуда.

М.Р.
V.B.

ДЕЛУМНО ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА ГОЛЦУКЛУ

(Превод)

На мое големо жалење, јас не можам да го споделат мислењето во Заклучокот добиен од страна на мнозинството во однос на примената на член 41 во овој случај. Дозволете ми да објаснам.

1. Компанијата на подносителот тврди дека претрпела значителна материјална штета како резултат на тоа што била предмет на истрага, заради одземањето на нејзината сопственост и заради други мерки. За поддршка на овие тврдења, наведува само хипотетички, илузорни и имагинарни факти, без никакви докази. На кратко, таа шпекулираше, а освен тоа, некои прашања врз кои се потпираа немаа никаква врска со вистината. Ќе споменам само еден од наводите, за да може да се види во наодот на Европската комисија за човекови права врз основа на сопствена истрага во претходниот случај. Така, според компанијата на подносителот, пред дејствувањето на властите, весникот Озгур Гундем се продавал со 45.000 копии дневно. Таа бројка паднала на 30.000 и весникот исчезнал засекогаш како резултат на овие акции (види став 77 од суд). Тој исказ е докажан за невестинит од страна на Комисијата. Комисијата наведува во својот извештај од 23 октомври 1998 година во случај на Килиќ против Турција (бр. на претставка 22492/93, § 176.): "Озгур Гундем беше дневен весник ... со национален тираж од неколку илјади примероци ... Во или околу април 1994 година, Озгур Гундем престана со објавување и беше наследен од друг весник, Озгур Улке... ". Разликата помеѓу наводната фигура и бројката на комисијата е фрапантна. Покрај тоа, Озгур Гундем исчезнал само во теорија, бидејќи бил заменет од страна на Озгур Улке. Тоа јасно ја покажува нереалната и шпекулативна природа на барањето за материјална штета во конкретниот случај.

2. Под установениот случај-закон, Европскиот суд за човекови права ќе додели надомест за материјална штета само ако барањата се уредно воспоставени и постои непосредна и директна причинска врска помеѓу фактите и наводната штета. Тоа правило е илустрирано во следниве примери, земени од пресудите во случаите против Турција, исто така во врска со членот 10 од Конвенцијата.

"81. Во однос на материјална штета, Делегатот на Комисијата укажа на тоа дека Судот треба да го разгледа прашањето за примената на член 50 во светлина на хипотетичкиот карактер на бараниот износ. Тој го остави прашањето за материјална штета во дискреција на Судот. И на крај, во однос на збирот баран за трошоци и надоместоци, тој го спомнува проблемот покренат од страна на недостаток на придружни документи.

82. За прашањето за материјална штета, Судот смета на прво место дека не може да шпекуира за тоа каков би бил исходот на постапката согласно со член 6 § 1. Тој понатаму забележува дека нема доволно докази за причинско-последична врска помеѓу повреда на членот 10 и губењето на професионални и комерцијални приходи изложени од страна на подносителот. Покрај тоа, тврдењата на подносителот во однос на материјална штета не се поддржани од страна на било каков доказ. Судот за таа цел може да не ги дозволи. "(Incal против Турција пресуда од 9 јуни 1998 година, *Извештаи за пресуди и одлуки 1998-IV*, стр. 1575)

"47. Подносителот бара 262.000 француски франци за материјална штета и 500.000 франци за нематеријална штета.

48. Владата го повика Судот да го отфрли ова тврдење.

49. Бидејќи г-дин Чираклар не ја прецизираше природата на материјалната штета за која се жали, Судот не може друго освен да го разреши релевантното тврдење. Што се однесува до наводната нематеријална штета, таа е доволно компензирана со самото утврдување на повреда на член 6 § 1. "(Чираклар против Турција пресуда од 28 октомври 1998, *Извештаи 1998-VII*, стр. 3074)

"66. Делегатот на Комисијата наведува дека презентацијата на подносителот - која беше многу општа и хипотетичка - беше недоволна за да се овозможи потврда за неговите барања во согласност со член 50.

67. Судот забележува дека подносителите не доставиле никаков доказ во поддршка на нивните побарувања за големи суми во однос на материјална штета и трошоци и надоместоци. Следствено, тој не може да ги потврди овие барања (види, *mutatis mutandis*, на *Pressos Compania Naviera SA* и други против Белгија пресуда од 3 јули 1997 година (член 50), *Извештај 1997-IV*, стр. 1299, § 24). Забележува дека, сепак, подносителите добиле 57.187 франци во правна помош платени од страна на Советот на Европа. "(Социјалистичката партија и други против Турција пресуда од 25 мај 1998, *Извештаи 1998-III*, стр. 1261)

"57. Владата одговори дека не постои причинска врска помеѓу наводната повреда на Конвенцијата и на материјалната штета за која се жалат. Во секој случај, г-дин Арслан не обезбеди доказ за приходот кој го спомена.

58. Судот утврди дека не постојат доволно докази за причинско-последична врска помеѓу повредата на член 10 и загубата на профитот истакнат од страна на подносителот. Покрај тоа, нема поднесено документиран доказ за потврдување на барањето на подносителот во однос на материјалната штета. Судот за таа цел не може да го дозволи. "(Арслан против Турција [GC], бр. 23462/94, 8 јули 1999 година, необјавени)

"66. Владата тврди дека г-дин Каратас не ја докажал својата загуба на профит.

67. Делегатот на Комисијата нема став во однос на оваа точка.

68. Судот утврди дека не постојат доволно докази за причинско-последична врска помеѓу утврдената повреда и наводната загуба на заработувачката на подносителот. Особено, нема сигурни информации за платата на г-дин Каратас. Следствено, не може да овозможи надоместок врз основа на оваа точка (види член 60 § 2 од Деловникот на Судот). "(Каратас против Турција [GC], бр. 23168/94, ECHR 1999-IV)

"53. Делегатот на Комисијата смета дека не постои причина за Судот да дојде до поинаков заклучок од оној постигнат во случаите на Обединетата Комунистичката партија и Социјалистичката партија наведени погоре.

54. Судот забележува дека подносителот нема обезбедено никакви докази за поддршка на своите барања. Следствено, тој не е во можност да го прифати (член 60 § 2 од Деловникот на Судот; Види, *mutatis mutandis*, Социјалистичката партија и други против Турција пресуда цитиран погоре, стр 1261, § 67). "(Слобода и демократија (ÖZDEP) против Турција [GC], бр. 23885/94, ECHR 1999-VIII)

Тврдам дека правилно го извршив
преводот од англиски на македонски
јазик

I claim that I did a proper
translation from English
to Macedonian language

Број 08/2012

Датум 29.06.2012

Преведувач

Ана Нетковска